

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****BETÜL ÖZTÜRK GÜLHAN VE SİLA KOÇ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2016/12937

Karar Tarihi : 10/12/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Raportör : Hüseyin MECEK

Başvurucular : 1. Betül ÖZTÜRK GÜLHAN
2. Sıla KOÇ

Vekili : Av. Doğukan Tonguç CANKURT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Soma maden kazasını protesto etmek için yapılan gösteriye polis müdahalesine ilişkin soruşturmanın kovuşturmaya yer olmadığı kararıyla neticelenmesinin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/7/2016 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden erişilen soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

A. Genel Olarak

8. Sırasıyla 1987 ve 1977 doğumlu olan başvuru Sila Uzunpınar ve Betül Öztürk Gülhan, Soma'da meydana gelen maden kazasını protesto etmek için 14/5/2014 tarihinde Ankara Olgunlar Sokak'taki Madenci Anıtı önünde yapılacak basın açıklamasına katılmak üzere Güvenpark'ta toplanan kalabalığa katılmıştır. Polisin yaptığı müdahalede biber gazına maruz kalan başvuru yaralanmıştır.

9. Olayla ilgili olarak Kızılay ve civarında yapılan gösterilerde yer alan 21 kişi hakkında soruşturma açılmıştır. Emniyet Müdürlüğü, başvuru hakkında herhangi bir soruşturma başlatılmadığını belirtmiştir.

10. Başvurular vekilinin 5/9/2014 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına (Savcılık) suç ihbarında bulunması üzerine kolluk görevlileri hakkında 2014/119116 sayılı soruşturma başlatılmıştır.

11. Savcılık 23/1/2015 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğüne şu talimatları vermiştir:

"14/05/2014 tarihinde Güvenpark civarında polis tarafından toplumsal bir olaya müdahale yapıp yapılmadığı, yapılmış ise uyarı yapıp yapılmadığının tespiti ile buna ilişkin tutanakların onaylı suretinin Başsavcılığımıza gönderilmesi,

Olay tarihinde olay mahalline ilişkin kurumunuzda kamera kaydı var ise buna ilişkin örnek ile olay mahallini gösterir diğer kamu ve özel kuruluşlara ait kamera kayıtlarının temin edilerek CD ortamında Başsavcılığımıza gönderilmesi,

Müştekiler Sila UZUNPINAR ile Betül KORKUT ÖZTÜRK hakkında 2911 sayılı Yasa'ya muhalefet etmekten soruşturma yapılmış ise, buna ilişkin evrakın onaylı örneğinin Başsavcılığımıza gönderilmesi,

Olay tarihinde olay mahallinde müştekiler Sila UZUNPINAR ile Betül KORKUT ÖZTÜRK'e yakın mesafeden kimyasal gaz sıkın polis memurlarının tespit edilerek Başsavcılığımıza bildirilmesi tespit edilemediği takdirde, belirtilen bölgede gaz kapsülü sıkın tüm polis memurlarının tespit edilerek açık kimliklerinin Başsavcılığımıza bildirilmesi rica olunur."

12. Olayla ilgili olarak 15/5/2014 günü saat 09.00'da birçok polis amir ve memuru tarafından tutanak tanzim edilmiştir. Başvuruculara özgü bir bilgi içermeyen tutanağın Güvenpark'taki göstericilere yapılan müdahaleye ilişkin "Güvenpark Havuzbaşı" başlıklı kısmı şöyledir:

"Saat 18.35'de Güvenpark Havuz başında toplanarak sabahın erken saatlerinden itibaren eylemlerine devam eden, aralarında KESK, Eğitim-Sen, ÖDP, DGH, BDSP, TKP, HKP, SODAP, KALDIRAÇ, DEVRİMCİ LİSESİLER, TES-İŞ SENDİKASI, ANKARA TABİP ODASI, PARTİZAN, ALİNERİ, GENÇ UMUT, CHP ÇANKAYA ve çeşitli sivil toplum örgütleri ile uç grupların bulunduğu, en önde üzerinde 'İŞ KAZASI DEĞİL CİNAYET / ÖLÜM HEP BİZE Mİ BİZE Mİ DÜŞER BE USTA / İŞ KAZASI DEĞİL CİNAYET'" ibaresi yazılı pankart, arkasında da çeşitli pankartlar arkasında gruplar olacak şekilde kortej oluşturan, sayıları da tüm katılımlarla yaklaşık (2500) kişiye ulaşan topluluk, Atatürk Bulvarı Akay Kavşağı istikametine doğru yolu araç trafiğine de kapatmak suretiyle 'BU DAHA BAŞLANGIÇ MÜCADELEYE DEVAM / HÜKÜMET İSTİFA / SOMANIN HESABI

SORULACAK / KATİL DEVLET HESAP VERECEK / HIRSIZ KATİL AKP / İŞÇİ KATİLİ HIRSIZ AKP / SOMANIN ATEŞİ AKP'Yİ YAKACAK' şeklinde sloganlar atarak yürüyüşe geçmiştir.

Saat 18.50'da 'Hükümet İstifa / Katil Devlet Hesap Verecek' şeklinde sloganlar atarak ilimizin ana arterlerinden olan Atatürk Bulvarı üzerinden, araç trafiğini de kapatmak suretiyle kortej eşliğinde yürüyüşlerine devam eden topluluk, Olgunlar Sokak Madenci Anıtı önüne intikal etmiştir.

Bir süre sonra topluluğun Atatürk Bulvarı Olgunlar Sokak kesişiminde Atatürk Bulvarını da araç trafiğine kapatmak suretiyle eylemlerine devam ettiği esnada topluluk içerisinde beyaz zemin üzerine siyah yazıyla "Kolektif" ibaresi yazılı önlük giyili yaklaşık (25) kişi yanlarında getirmiş oldukları içinde kömür bulunan el arabası ile TBMM'ne yürümek üzere harekete geçmişlerdir. Ancak Atatürk Bulvarı üzerinde grubun TBMM'ne gitmesini engellemek ve istenmeyen olaylara sebebiyet vermemek amacıyla Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli tarafından kalkanlar vasıtasıyla barikat kurmak suretiyle grubun öni kesilmiş ve görevlilerimiz tarafından grubun duyurarak anlayabileceği şekilde gerekli ikazlar yapılmıştır.

Burada grup içerisinde [N.M.] isimli şahıs Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeline doğru bağırarak suretiyle kışkırtıcı mahiyette çeşitli açıklamalar yapmış, [O.K.] isimli şahıs Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli tarafından oluşturulan barikatın üzerine doğru gelerek emniyet mensuplarına doğru kafa atacakmış gibi abanarak ve bağırarak kışkırtıcı bir şekilde konuşmalar yapmış, ardından da emniyet mensuplarının üzerine doğru tükürmüş, yine grup içerisinde [D.K.] isimli şahıs da Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeline doğru 'Katilsiniz Oğlum / Tayyibin Köpeklerisiniz' şeklinde hakaret içerikli beyanlarda bulunmuştur.

Akabinde grup, ellerinde bulunan flama sopaları ile Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeline vurmak suretiyle saldırmaya başlamıştır. Bunun üzerine grubun gerilemesine yetecek ve saldırılarını sonlandıracak ölçüde kısa süreli gaz kullanılmıştır.

Yapılan müdahalenin ardından geriye doğru çekilen grup, bir süre sonra Olgunlar Sokak Atatürk Bulvarı kesişiminde eylemlerine devam etmekte olan topluluktan da katılımlarla Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli tarafından Atatürk Bulvarı üzerinde kurulan barikata doğru tekrar yönelmeye başlamıştır.

Saat 18.55'de eylemci grubun tamamının duyurarak anlayabileceği şekilde; 'Dikkat Dikkat Yolu Araç Trafikğine Kapatan Gruba Sesleniyorum. Yaptığınız Eylem 2911 Sayılı Kanuna Aykırıdır. Yolu Trafikğine Açınız. Aksi Takdirde Müdahale Edilerek Dağıtılacaksınız.' şeklinde gerekli ikaz anonsları yapılmıştır.

Saat 19.00'da topluluğun yapılan tüm ikaz anonslarına ve ikaz sonrası dağılmaları için beklenilmesine rağmen herhangi bir dağılma eğilimi göstermeyerek yolu araç trafiğine kapatarak eylemlerini devam ettirdikleri esnada topluluk içerisinde bazı şahıslar Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeline doğru havai fişek ile saldırmaya başlamış, akabinde de topluluk içerisinde diğer bazı şahıslar da daha önceden saldırı amaçlı hazırladıkları taş, sopa, havai fişek, bilye ve soda şişesi gibi materyalleri emniyet mensuplarına doğru atmak suretiyle saldırılarını artırarak devam ettirmişlerdir.

Bunun üzerine Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli tarafından topluluğun saldırılarını sonlandırmak, topluluğun dağılmasını sağlayarak ilimizin ana arterlerinden Atatürk Bulvarı'nı araç trafiğine açmak amacıyla orantılı ve kademeli olarak tazyikli su ve

gaz sıkılmak suretiyle topluluğa müdahale edilmeye başlanmıştır. Yapılan müdahalenin ardından topluluk bir miktar geriye çekilmesine rağmen dağılmamakta direnmeye devam etmiş, bu esnada da topluluk içerisinde bazı şahıslar emniyet mensuplarına doğru taş, soda şişesi, biye vb. maddeler ile havai fişek ile saldırılarına devam etmiştir. Bunun üzerine Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli tarafından müdahale edilmeye devam edilmiş, bir süre sonra da topluluğun ara sokaklara dağılması sağlanarak Atatürk Bulvarının araç trafiğine açılması sağlanabilmiştir.

Atatürk Bulvarı Olgunlar Sokak kesişiminde bulunan ve yapılan müdahale sonrası geriye çekilerek büyük oranda dağılan kitle içerisinde sayıları yaklaşık (800)'ü bulan ve aralarında SDP (Sosyalist Demokrasi Partisi), Öğrenci Kolektifleri, Dev-Lis'in bulunduğu marjinal gruplardan oluşan topluluk Olgunlar Sokak'tan Meşrutiyet Caddesine zaman zaman saldırılarını devam ettirmek suretiyle intikal etmiştir. Burada "İŞ KAZASI DEĞİL CİNAYET/SDP" ibareli bez pankart arkasında, çevreden topladıkları tahta perde, çöp kutusu vb. malzemelerle cadde üzerinde barikat kuran topluluk içerisinde yüzleri bez, gaz maskesi, motorcu kaskı, poşu vb. ile kapalı olan şahıslar, Meşrutiyet Caddesi Atatürk Bulvarı kesişiminde emniyet tedbiri alan Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeline doğru sapan kullanarak veya doğrudan taş, soda şişesi ve biye gibi malzemelerle saldırmaya devam etmiş, bu esnada da topluluk içerisinde şahıslar tarafından çok sayıda havai fişek emniyet mensuplarına doğru atılmıştır.

Bunun üzerine yapılan saldırıları sonlandırarak Meşrutiyet Caddesi üzerindeki saldırgan grubun dağılmasını sağlamak amacıyla Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli tarafından orantılı ve kademeli olarak tazyikli su ve gaz kullanılmıştır.

Yapılan müdahalenin ardından saldırgan topluluk geriye doğru çekilmiş, saldırılarını da devam ettirmek suretiyle ara sokaklara kaçmıştır. Akabinde söz konusu gruplar, zaman zaman bina aralarından taş, biye, havai fişek vb. cisimler atmak, ana arterler üzerinde tekrar toplandıktan sonra yapılan ikazları dinlemeyerek barikat kurmak suretiyle kanuna aykırı eylemlerini devam ettirmiş, ancak Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli marifetiyle orantılı olarak tazyikli su ve gaz kullanılarak dağılmaları sağlanmıştır.

Bu esnada ise Güvenpark havuz başında sabah saatlerinden itibaren gerçekleştirilen kanuna aykırı eylemleri devam ettirmek amacıyla tekrar toplanan ve sayıları yaklaşık (200) kişiyi bulan grup, bir süre beklendikten sonra görevlilerimiz tarafından tüm grubun duyarak anlayabileceği şekilde 'Yaptıkları Eylemin Kanunsuz Olduğu, Eylemlerini Sonlandırarak Buradan Dağılmaları Gerekliği, Sabah Saatlerinden İtibaren Eylemlerim Yapmalarına Hoşgörü Gösterildiği, Ancak Aralarında Günün Anlam ve Önemi İstismar Etmek İsteyen Şahısların Olduğu, Bu Nedenle Artık Dağılmaları Gerekliği' yönünde peş peşe ikaz anonsları yapılmıştır,

Ancak yapılan ikazlara rağmen eylemci grubun dağılmamakta ısrar etmesi üzerine, şahıslar Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli tarafından kalkanlar marifetiyle Kızılay AVM ve Ziya Gökalp Caddesi istikametine doğru süpürülmüştür. Kızılay AVM önünde sloganlar eşliğinde beklemeye devam eden grup, bir süre daha beklendikten sonra çeşitli yönlere dağılmıştır.

...

13. Çankaya İlçe Emniyet Müdürlüğü Destek Büro Amirliği 4/2/2015 tarihli yazıyla 14/5/2014 günü Güvenpark içini ve civarını gösteren ANK-0278, ANK-0279, ANK-0280 ve ANK-0281 No.lu hareketli ve sabit 1-2-3 No.lu Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS) kameraları bulunmakla birlikte kayıtların yaklaşık bir ay merkez arşiv veri tabanında tutulmasından dolayı geçmişe dönük kayıt elde edilemediğini bildirmiştir.

14. Ankara Emniyet Müdürlüğü Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğü ise 3/2/2015 tarihli yazıyla ANK-281 No.lu hareketli kameraya ait görüntüleri iki CD olarak göndermiştir. Diğer hareketli ve sabit kameraların görüntülerinin gönderilememe nedeni açıklanmamıştır.

15. Güvenpark civarındaki bazı işyerleri ve apartmanların güvenlik kameralarından bir görüntü elde edilemediğine dair tutanaklar düzenlenmiştir.

16. Olay günü gaz kullanan 49 polis memurunun isim ve sicil numaralarının yazılı olduğu liste 9/2/2015 tarihinde Savcılığa sunulmuştur.

B. Başvurucuların Raporları

17. Başvurucular 14/5/2014 günü saat 20.00 civarında biber gazı sıkılması şikâyetiyle Ulucanlar Devlet Hastanesinde muayene olmuştur. Muayene bilgileri şöyledir:

i. Başvurucu Sıla Uzunpınar'la ilgili adli raporda kişinin görme düzeyinin tam ve göz basıncının 14/16 olduğu, biyomikroskopik muayenede *epitelyal* (organ ve vücut yüzeylerini örten hücre tabakası) değişikliklerin saptandığı belirtilmiştir.

ii. Başvurucu Betül Korkut'un adli raporunda göz kapaklarında *hiperemi*, *koruyonktrusta hiperemi* ve *korneada epitelyal* değişiklikler saptandığı, görme düzeyleri tam/0,8 olarak değerlendirildiği, yüzünde de yaygın epitelyal değişiklikler olduğu ifade edilmiştir.

iii. Ankara Adli Tıp Şube Müdürlüğünün kesin raporlarına göre başvurulardaki bulgular, basit tıbbi müdahaleyle (BTM) giderilebilecek niteliktedir.

C. Kamera Görüntüleri Üzerinde Yaptırılan Bilirkişi İncelemesi

18. Dosyada bulunan dört DVD üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmıştır. 5/6/2016 tarihli bilirkişi raporunda yer alan görüntülerin Kızılay'ın farklı yerlerindeki gösterilere ilişkin olduğu anlaşılmıştır. Dosyaya ne şekilde girdiği tespit edilemeyen görüntülerin yer aldığı bu DVD'ler bilirkişi tarafından şöyle tasniflendirilmiştir:

i. Üzerinde “*STO SOMA PROTESTO EYLEMİ Güvenpark-Atatürk Bulvarı-Olgunlar Madenci Anıtı*” yazılı DVD'nin Ankara Emniyet Müdürlüğü Foto Film Şube Müdürlüğü tarafından kaydedilen 02.00.33 süreli videosu

ii. Üzerinde “*14/5/2014 Fotofilm Şb. Soma Fotoğraflar*” yazılı DVD'de beş klasör içinde 529 fotoğraf

iii. Üzerinde “*2015/1373-1*” yazılı DVD'de de Kızılay Meydanı'nı gösteren üç hareketli MOBESE ile çekilmiş 01.51.46 ve 01.53.31 süreli video kaydı

19. Raporla başvurularda görüntü kayıtlarından bahsedilmemiştir. Bilirkişi raporunun tetkikinden şu tespitlere ulaşılmıştır:

i. İlk DVD'deki görüntülerin süreklilik arz etmediği, kesik kesik çekimlerden meydana geldiği, güvenlik güçlerinin eylemcileri uyardığı ancak göstericilerin protestoya devam ettiği, buna karşın görevlilerin biber gazı ve tazyikli su kullanarak göstericileri dağıtmaya çalıştığı açıklanmıştır. Bu DVD'deki diğer kayıtlar Güvenpark dışında meydana gelen olaylara ilişkindir.

ii. Fotoğraflar içinde Güvenpark'ta meydana gelen olaylarla ilgili bir fotoğraf bulunmamaktadır.

iii. Hareketli MOBESE kayıtlarında herhangi bir kriminal gelişmeye rastlanmamıştır.

iv. Bilirkişi raporunun sonuç kısmında ise Güvenpark civarında göstericilerin uzun süre slogan atıp oturma eylemi yaptıkları, vatandaşların bölgeden rahatça gelip geçtikleri, bu süreçte herhangi bir müdahaleyle karşılaşmadıkları tespit edilmiştir. Raporun diğer kısımlarında ise polis ve göstericiler arasında meydana gelen şiddet olaylarının gelişimi açıklanmıştır.

D. Soruşturma Neticesinde Verilen Karar

20. Savcılık 6/4/2016 tarihinde kovuşturmasızlık kararı vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...

Başsavcılığımızca yapılan soruşturma kapsamında, olay tarih ve saatinde belirtilen alana ilişkin temin edilen görüntü kayıtlarının 04/04/2016 tarihinde yaptırılan bilirkişi incelemesinde müştekiler Sıla UZUN PINAR ve Betül KORKUT ÖZTÜRK'ün kolluk görevlilerince veya herhangi bir kimse tarafından darp edildiğine ilişkin görüntü tespit edilememiştir.

Ankara Emniyet Müdürlüğünün 23/02/2016 tarihli ... cevabi yazısında: 14/05/2014 günü çeşitli sivil toplum örgütleri, siyasi parti, dernek, oda, sendika ve marjinal gruplar organizesinde 'Manisa İli Soma İlçesinde Meydana gelen Maden Faciası' ile ilgili olarak protesto amacıyla ilimiz Çankaya İlçesi Atatürk Bulvarı, Güvenpark Havuz önü, Meşrutiyet Caddesi, Olgunlar Sokak, Konur Sokak, Karanfil Sokak ile Ziya Gökalp Caddesi-Sağlık Sokak kesişiminde toplanan eylemci gruplar, çevreden topladıkları çöp kutusu, tahta ve demir parçaları vb. malzemeleri yağmak suretiyle yol üzerinde barikat kurduktan sonra barikata ateş vererek ana arterleri araç ve yaya trafiğine kapatarak ardından eylemci grubun içlerinden bazı şahıslar tanımamak için yüzlerini bez parçaları ile gizledikten sonra yapılan tüm ikazlara rağmen dağılmayarak görevli bulunan emniyet mensupları ile araçlarına, akabinde de çevrede bulunan kamu ve özel mallara taş, sopa, soda şişesi, sapan, bilye, havai fişek vb. sert cisimlerle saldırmışlardır. Bunun üzerine yapılan şiddet içerikli kanuna aykırı eylemi sonlandırarak kamu düzeninin ve güvenliğinin yeniden tesis edilebilmesi amacıyla orantılı olarak tazyikli su ve gaz sıkılmak suretiyle eylemci gruplara müdahale edilmiştir. Bununla birlikte müştekiler Sıla UZUN PINAR ve Betül KORKUT ÖZTÜRK isimli şahıslar hakkında olay tarihinde 2911 sayılı yasaya muhalefet etmek suçundan şubemizce herhangi bir işlem yapılmadığı anlaşılmıştır." şeklinde bilgi verilmiştir.

Başsavcılığımızca müştekiler Sıla UZUNPINAR ve Betül KORKUT ÖZTÜRK vekilinin iddiaları ve dosya kapsamındaki deliller birlikte değerlendirildiğinde 14/05/2014 tarihinde Kızılay bölgesinde 'Manisa İli Soma İlçesinde Meydana gelen Maden Faciasını protesto

etmek' amacıyla toplanan eylemci grupların ana arterleri araç ile yaya trafiğine kapatmaları ve kolluk görevlilerince yapılan tüm ikazlara rağmen dağılmayarak görevli bulunan kolluk görevlileri ile araçlarına ayrıca çevrelerinde bulunan kamu ve özel mülkiyeti konu mallara taş, sopa, soda şişesi, sapan vb. sert cisimlerle saldırmaları üzerine, şiddet içerikli kanuna aykırı eyleme dönüşen gösteri ve yürüyüşe kamu düzeni ve güvenliğini tesir etmek amacıyla kolluk güçlerinin biber gazı ve copla müdahalede bulunması sırasında müstekinin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralanmasında, TCK 256 maddesinde düzenlenen kolluk görevlilerinin zor kullanma sınırlarını aşmak suretiyle kasten yaralama suçunun yasal unsurları oluşmadığı anlaşılmakla yasal unsurları oluşmayan kasten yaralama suçundan 14/05/2014 tarihli gösteriye müdahale eden Ankara Emniyet Müd. Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personeli hakkında kamu adına KOVUŞTURMA YER OLMADIĞINA [karar verilmiştir.]”

21. Bu karara başvuru vekilince yapılan itiraz, Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliğince kararın usul ve yasaya uygun olduğundan bahisle 1/6/2016 tarihinde reddedilmiştir.

22. 17/6/2006 tarihinde tebliğ edilen karara karşı 14/7/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

23. Anayasa Mahkemesinin *Özge Özgürengin* (B. No: 2014/5218, 19/4/2018, §§ 22-38) ve *Ali Ulvi Altunelli* (B. No: 2014/11172, 12/6/2018, §§ 23-27, 29-45) kararlarında ilgili ulusal ve uluslararası mevzuat ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) uygulaması açıklanmıştır.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

24. Mahkemenin 10/12/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

25. Başvurucular;

i. Soma maden kazasında 301 madencinin ölümünü protesto etmek için Ankara Olgunlar Sokak'taki Madenci Anıtı önünde yapılacak basın açıklamasına katılmak üzere Güvenpark'ta toplanan kişilere polisin gereksiz bir şekilde kimyasal gaz, tazyikli su ve plastik mermiyle müdahale ettiğini, bir metreden daha yakın mesafeden sıkılan gaz nedeniyle yaralandıklarını,

ii. Savcılıkça alınan bilirkişi raporunda kendilerine yönelik bir eylem tespit edilemediği ifade edilmiş ise de CD'nin 1.27.45 ila 1.27.53 sekiz saniyelik zaman diliminde gaz nedeniyle yürümekte zorlandıkları için birbirlerinin koluna girerek yürüyebildiklerine ilişkin görüntünün göz ardı edildiğini,

iii. Savcılığın talebi üzerine gönderilen MOBESE kayıtlarının olay öncesine ilişkin olduğunu, olay anını gösteren kayıtların gönderilmediğini, Emniyet Müdürlüğünün delilleri gizleme amacıyla bunu yaptığını, kovuşturmasızlık kararının gerekçesine de eksik bilgilerin sirayet ettiğini,

iv. Kararda müdahalenin zor kullanma yetkisi kapsamında kaldığı bildirilmiş ise de merdivenlerde oturup beklediklerini, hiçbir şiddet eylemine karışmamalarına karşın polis saldırısına maruz kaldıklarını belirterek insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı ve bununla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğini öne sürmüşlerdir.

2. Değerlendirme

26. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesine esas alınacak olan 17. maddesinin ilgili kısımları ile 5. maddesi şöyledir:

"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı

Madde 17 - Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

...

Devletin temel amaç ve görevleri

Madde 5 - Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

a. Uygulanabilirlik Yönünden

27. Başvuru konusu olayda ele alınması gereken ilk husus incelemenin hangi hak kapsamında yapılacağıdır. Biber gazına maruz kalmalarından ötürü başvuru sahiplerinin göz ve yüzünde *epitelial* değişiklik oluşturan, basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek yaralanmanın kötü muamele yasağının asgari eşliğini geçip geçmediği ele alınmalıdır.

28. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal açıdan zarar görmelerine neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

29. Kötü muamele oluşturan her eylemin aynı zamanda bireylerin fiziksel ve/veya psikolojik bütünlüğüne zarar vererek özel hayatına da menfi yansıması olacaktır. İşkence ve kötü muamele yasağı ile özel hayata saygı hakkının bir parçası olarak fiziksel ve ruhsal bütünlüğün korunması hakkının Anayasa'nın aynı maddesinde yer verilmesi de bunun göstergesidir (*Tuna Ayçiçek*, B. No: 2014/6526, 24/1/2018, § 51).

30. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında olabilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşik, göreceli olup her olayın somut koşulları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu kapsamda muamelenin süresi, bedensel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşır. Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanını yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de gözönünde bulundurulmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 83).

31. Başvurucular yaralanmalarının gösterinin barışçıl niteliğini bozucu bir davranışta bulunmadan Güvenpark'taki merdivenlerde oturdukları sırada, takriben bir metre mesafeden yüzlerine sıkılan biber gazından kaynaklandığını öne sürmüştür.

32. Başvurucuların darbedildiklerini öne sürdüğü yer, göstericilerin ve gazetecilerin bulunduğu bir meydandır. Burada maruz kalınan bir muamelenin üçüncü kişilerin bulunmadığı yerde gerçekleştirilenlere oranla insan onur ve haysiyetinde meydana getirebileceği zedelenmenin yoğunluk ve derinliğinde belirli derecede farklılığın oluşabileceği muhakkaktır. Anayasa Mahkemesi, kolluk görevlileri tarafından basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde bir yaralanmanın meydana getirildiği *Mustafa Rollas* (B. No: 2014/7703, 2/2/2017), *Arif Haldun Soygür* (B. No: 2013/2659, 15/10/2015), *Muhterem Turantaylak* (B. No: 2014/15253, 9/5/2018), *Vedat Şorli ve Bilal Şorli*, (B. No: 2014/10459, 13/7/2016), *Zeki Bingöl (2)* (B. No: 2013/6576, 18/11/2015), *Erdal İmrek* (B. No: 2015/4206, 17/7/2019) ve *Özge Özgürengin* başvurularını insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı kapsamında incelemiştir.

33. Biber gazının herhangi bir araz bırakmamakla birlikte kimyasal tesiri yüzünden başvurularda oluşturduğu acı -meydana gelen yaralanmanın basit tıbbi müdahaleyle giderilebilir nitelikte olması durumunda bile bundan bağımsız olarak- başvurularda ilave bir korku ve elem duygusuna yol açabilecek mahiyettedir (aynı doğrultudaki değerlendirme için bkz. *Erdal İmrek*, § 43).

34. Yukarıda sıralanan bu hususlar, başvurularda maruz kaldıklarını öne sürdükleri biber gazıyla yapılan müdahale Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki asgari eşiğin aşıldığının göstergesi olduğundan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı kapsamında inceleme yapılmasına karar verilmiştir.

35. Başvurucuların Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaları, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının etkili soruşturma yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinden bu çerçevede inceleme yapılmıştır.

b. Kabul Edilebilirlik Yönünden

36. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

c. Esas Yönünden

i. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

37. Anayasa Mahkemesi, toplantı ve gösteri sırasında kolluğun güç kullanmasının kötü muamele yasağını ihlal ettiği iddialarına ilişkin ilkeleri *Özge Özgürengin* (aynı kararda bkz. §§ 46-54) kararında açıklamıştır.

38. Başvurucular, Soma maden kazasını protesto etmek için katıldıkları toplantı ve gösteri yürüyüşünün barışçıl niteliğini bozucu bir davranışları olmamasına karşın polisin gereksiz yere bir metre mesafeden biber gazıyla yaptığı müdahalenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağını ihlal ettiğini öne sürmektedir.

39. Anayasa'nın 17. maddesi, bir yakalamayı gerçekleştirmek için güç kullanımını yasaklamaktadır. Kişinin hareket özgürlüğünü kısıtlamak için uygulanan fiziksel şiddet şeklinde tanımlanabilecek güç kullanımı, ortaya çıkan tehlike bakımından kaçınılmaz ve gerekli olandan fazla olmamak kaydıyla kullanılabilir (Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 81; Ali Ulvi Altunelli, § 76).

40. Başvurucuların dosyaya ibraz ettiği doktor raporları ve sekiz saniyelik video kaydı iddiaların soruşturma yapılmasını gerektirecek nitelikte tartışılabilir olduğunu göstermektedir. O hâlde üzerinde durulması gereken en önemli nokta, kolluğun müdahalesinin gerekli ve orantılı olup olmadığıdır.

41. Bir kişinin devletin gözetimi altında bulunduğu bir zaman diliminde yaralandığının tespiti hâlinde söz konusu yaralanmanın nasıl olduğu hususunda makul bir açıklama getirme yükümlülüğü devlete aittir. Gözaltı gibi kişinin tamamıyla devletin gözetimi altında bulunduğu hâllerde olduğu kadar sıkı uygulanamayacak olmakla birlikte anılan ilke, güvenlik güçleri tarafından kordon altına alınan Güvenpark'ta meydana gelen bu vakada da geçerlidir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Sinan Işık*, B. No: 2013/2482, 13/4/2016, § 87; Ali Ulvi Altunelli, § 63).

42. Yapılan soruşturma sonucunda başvurucuların kolluğun müdahalesi sonucunda yaralandığı kabul edilmekle birlikte bunun zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçunun yasal unsurlarının oluşumuna yeterli gelmediği değerlendirilerek kovuşturmasızlık kararı verilmiştir.

43. Başvurucular Olgunlar Sokak'taki Madenci Anıtı'na çelenk bırakmak amacıyla olay günü Güvenpark'ta beklemediklerini ileri sürmüştür. Başvurucuların Güvenpark'ta yaralandıkları, ibraz ettikleri CD'deki sekiz saniyelik görüntüden anlaşılmaktadır. Bu durum Kızılay ve çevresinde şiddet hareketlerinin meydana geldiği yerlere henüz intikal etmediklerini ve gösterinin barışçıl niteliğini bozmadıklarını ortaya koymaktadır.

44. Her ne kadar kolluğun tanzim ettiği tutanaklarda göstericilerden kaynaklanan bir kısmı vahim nitelikte şiddet hareketinin meydana geldiği görülmekteyse de başvurucların beklediği Güvenpark'ta meydana gelen şiddet hareketine ilişkin gerek kamera kayıtlarında gerekse tutanaklarda bir tespit bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle Güvenpark'ta toplananlara yönelen kolluk müdahalesinin gerekliliği, ne idari ne de yargısal mercilerce ortaya konulabilmiştir. Başvurucular hakkında görevi yaptırmamak için direnme, 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçundan açılmış bir soruşturma da bulunmamaktadır.

45. Açıklanan gerçeklerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

ii. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

46. Başvurucular katıldıkları toplantı ve gösteri yürüyüşüne polisin biber gazıyla yaptığı müdahaleden ötürü yaralanmaları hususunda etkisiz ve özensiz biçimde yürütülen ceza soruşturmasından netice alamadıklarını ileri sürmüştür.

47. Toplantı ve gösteri sırasında kolluğun güç kullanmasının kötü muamele yasağını ihlal ettiği iddialarına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin belirlediği ilkeler *Özge Özgürengin* (aynı kararda bkz. §§ 70-80) başvurusunda açıklanmıştır.

48. Toplanma özgürlüğünün kullanımından kaynaklanan kamu düzenine yönelik tehditlerin gerçeklik değeri taşıması hâlinde yetkili makamların bu tehditleri bertaraf edecek tedbirleri alabilecekleri kabul edilmelidir. Alınan tedbirler, durumun özelliklerine ve gerekliliklerine göre değişiklik gösterebilir. Bu nedenle devletin bu konuda yapacağı düzenleme ve uygulamalarda belli bir takdir alanına sahip olduğunun kabulü gerekir (*Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 81).

49. Bu değerlendirmede başvurucların barışçıl olmasına ve bu sebeple müdahale edilmemesi gereken birisi olması hâlinde dahi müdahale anındaki panik ve kargaşadan etkilenmesinin mümkün olduğu gözetilmelidir. Bu tür durumlarda kolluk görevlilerinin kontrollü hareket etmesi ve müdahaleyi gerektiren durumu yaratan kişiler dışındakilerin müdahaleden etkilenmemesi için gerekli tedbirleri alması gerekir. Ancak müdahalenin oluşturduğu kargaşa ve panik ortamında bu tedbirlerin her zaman mutlak olarak uygulanmasının zorluğu da kabul edilmelidir (*Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 94).

50. Görüldüğü üzere müdahalenin gereklilik ve oranlılık değerlendirmesinde genel olarak gösterinin barışçıl olup olmadığı, bilhassa başvurucların buna menfi yönde tesir eden bir tutum takınıp takınmadığının belirlenmesi devletin negatif yükümlülüğü bağlamındaki kötü muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edilip edilmediğinin ele alınmasında anahtar role sahiptir. O hâlde savunulabilir ve makul düzeydeki kötü muamele iddialarında adli mercilere düşen görev, bu konudaki belirsizlikleri giderecek mahiyette etkili bir soruşturma yürütmektir.

51. Kötü muamele iddiasıyla karşılaşan soruşturma makamlarının olaydan haberdar olur olmaz resen ve derhâl harekete geçerek olayı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri gerektiği "*Genel İlkeler*" kısmında açıklanmıştır.

52. Somut olayda biber gazı kullanılması sonucunda başvuruçuların yararlandığını tespit edildiği adli raporların bir suretinin hekim tarafından kötü muamele iddialarını soruşturmakla yetkili makama gönderilmemesi resen ve derhâl soruşturma yapılması ilkesine aykırı görülmüştür (aynı doğrultudaki karar için bkz. *Cengiz Kahraman ve Kenan Özyürek*, B. No: 2013/8137, 20/4/2016, §§ 119-121). Soruşturma, olaydan dört aya yakın bir süre sonra başvuruçuların şikâyetleri üzerine ancak başlatılabiliştir.

53. Yetkililerce soruşturma konusu olayın gerektirdiği tanık ifadeleri, söz konusu olaylarla ilgili olarak bilirkişi incelemeleri gibi tüm kanıtların elde edilmesi için mümkün olan tedbirler alınmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 114; *Turan Uytun ve Kevzer Uytun*, B. No: 2013/9461, 15/12/2015, § 73). Buna karşın soruşturmanın etkililiğini sağlayan en alt seviyedeki inceleme, her soruşturmanın kendine özgü koşullarına göre değişir. Bu koşullar, ilgili bütün olay ve olgular temelinde, soruşturmanın pratik gerçekleri dikkate alınarak değerlendirilir. Bu nedenle soruşturmanın etkililiği bakımından her olayda geçerli olmak üzere bir asgari soruşturma işlemleri listesi veya benzeri bir asgari ölçüt belirlemek mümkün değildir (*Fahriye Erkek ve diğerleri*, B. No: 2013/4668, 16/9/2015, § 68).

54. Başvuruçuların şikâyeti üzerine başlatılan soruşturmada Savcılık tarafından olay yeri civarındaki MOBESE kayıtları, kamu kurumları ve işyerlerinin güvenlik kamerası kayıtlarının bulunup bulunmadığı hususu araştırılmış olmakla birlikte toplumsal olaylara müdahale araçları (TOMA) ve diğer polis taşıtlarında kamera kaydı yapıp yapılmadığı, basında yer alması kuvvetle muhtemel olaylara ilişkin olarak basın yayın kuruluşlarında görüntü olup olmadığının tespiti için girişimde bulunulmamıştır.

55. Savcılığın kamera görüntülerinin tespiti için verdiği talimat üzerine Çankaya İlçe Emniyet Müdürlüğü Destek Büro Amirliğince, Güvenpark ve civarını gösteren dördü hareketli, üçü sabit KYGS kamerası bulunduğu ancak bunların bir aylık arşivde saklama süresi sona erdiğinden kayıtların elde edilemediği bildirilmiştir. Oysa Ankara Emniyet Müdürlüğü Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğü 281 No.lu hareketli kamera görüntülerini iki CD'ye kaydederek göndermiştir. Güvenpark'te bulunan yedi kameranın altısından herhangi bir kayıt elde edilememesinin nedeni Savcılıkça araştırılmamıştır. Soruşturmadaki bu özensizlik, ayrıca soruşturmanın bağımsızlık ve tarafsızlığı hususunda başvuruçularda kuşku oluşmasına ve başvuru formunda bunu dillendirmelerine yol açmıştır.

56. Öte yandan o gün Kızılay'da meydana gelen gösterilere katılan toplam yirmi bir kişi hakkında görevi yaptırılmamak için direnme ve 2911 sayılı Kanun'a muhalefet suçlarından soruşturma başlatılmıştır. Bu soruşturmada temin edilen kamera kayıtları ve diğer delillerin incelenerek başvuruçulara yapılan müdahalenin koşulları araştırılmamıştır.

57. Başvuruçulardaki yaralanmaların polisin kullandığı cebirden kaynaklandığı somut olayda, güç kullanımının kaçınılmaz hâle geldiğini ve kullanılan gücün orantılı olduğunu kanıtlamak kamu makamlarına aittir (*Ali Ulvi Altunelli*, § 63). Kamu makamlarının bu yükümlülüğü olay yerini gören kamuya ve özel kişilere ait ev ve işyerleri, MOBESE, KYGS kayıtları ile TOMA'da bulunan video ve görüntü kayıtlarının saklanması için gerekli tedbirleri almasını gerektirmektedir. Bundan imtina edilmesi toplumsal olaylarda yaralanan göstericilere yapılan müdahalenin gerekli ve orantılılığını makul bir şekilde açıklama yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacaktır (aynı doğrultudaki değerlendirme için bkz. *Hasan Fırat* [GK], B. No: 2015/9496, 31/10/2019, § 74).

58. Kovuşturmasızlık kararına dayanak yapılan tutanağın "*Güvenpark Havuzbaşı*" başlıklı kısmında başvuruçuların bulunduğu Güvenpark içinde vuku bulan, göstericilerden kaynaklanan bir şiddet hareketinden bahsedilmemektedir. Bahsedilen şiddet hareketleri daha çok Olgunlar Sokak ile Atatürk Bulvarı'nın kesiştiği yerlerde meydana gelmiştir.

59. Başvuruçulara hangi kolluk görevlisi veya görevlilerinin biber gazı sıktığı sorusunun cevabının bulunması için de yeterli özen ve çaba gösterilmemiştir. Şüphelilerin beyanları özünde savunmaya ilişkin olmakla birlikte bunların aynı zamanda -ikrar vb. bir durum bulunmaması hâlinde dahi- kanıt unsuru olarak kullanılmasını kısıtlayan bir düzenleme bulunmamaktadır. Kovuşturmasızlık kararında şüphelilerin *Ankara Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü personelleri* biçiminde, anonim olarak adlandırılması da bunu teyit etmektedir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Ali Çerkezoğlu ve Diğerleri*, B. No: 2015/1737, §§ 56, 57).

60. Kamu görevlileri tarafından yapıldığı ileri sürülen kötü muamele iddialarına ilişkin olarak yürütülen soruşturmanın etkililiği için soruşturmada sorumlu ve tetkikleri yapan kişilerin olaylara karışan kişilerden yalnızca hiyerarşik ya da kurumsal olarak bağımsız olması yeterli değildir. Aynı zamanda soruşturmanın uygulamadaki bağımsızlığının ve tarafsızlığının da sağlanması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle anılan ilke, soruşturmanın hem hukuki hem de fiili olarak tarafsızlığının ve bağımsızlığının sağlanmış olmasını gerektirir. Kararın gerekçesinde yalnız olayın potansiyel şüphelileri tarafından düzenlenen olay tutanağına dayanılmıştır. Müşteki (başvuruçular) iddialarıyla soruşturmada yapılan bazı işlemler özetlendikten sonra özellikle *değerlendirme* kısmının çatısını oluşturan, doğruluğu başka delillerle desteklenmeyen olay tutanağının tek başına karara esas alınmasının tarafsız ve bağımsız soruşturma ilkelerine aykırılık oluşturduğu anlaşılmaktadır (aynı yöndeki değerlendirme için bkz. *Süleyman Göksel Yerdut* [GK], B. No: 2014/788, 16/11/2017, § 61; *Ali Çerkezoğlu ve diğerleri*, § 66; *Hasan Fırat*, § 76).

61. Son olarak soruşturmada elde edilen delillerin isabetli biçimde analiz edilip edilmediği konusu ele alınacaktır.

62. Topladığı delillerle soruşturmanın çatısını biçimlendirme rolüne sahip savcının neticeye ulaşırken nesnel bakış açısıyla ve diyalektik bir metotla analiz yapması gerekmektedir. Kızılay civarında farklı yerlerdeki göstericilerin tamamının aynı düzeyde şiddet hareketinde bulunarak gösterinin barışçıl niteliğini zedelediği varsayımından yola çıkıldığı izlenimini verecek şekilde başvuruçuların içinde bulunduğu öznel durumları dikkate alınmamıştır. Öyle ki gereklilik ve oranlılık testinde farklı yerlerde, farklı şüpheliler tarafından yapılan müdahalelerin aynı koşullarda gerçekleştiği hipoteziyle ayrı bir değerlendirmede bulunulmadan kolluğun tek taraflı olarak tanzim ettiği olay tutanağında yapılan tespitlerden yola çıkılarak sonuca ulaşılmıştır.

63. Öte yandan üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılan görüntü kayıtlarında polisin doğrudan fiziksel bir müdahalesinin bulunmadığının değerlendirilmesi, görüntü kayıtlarının olayın gerçekleştiği zaman diliminin bütününe kapsayan bir mekânda vuku bulduğu şeklinde bir varsayıma dayalıdır. Bu varsayım, buna dayanılarak varılan sonucun sağlam temellere dayandığının kabul edilmesini güçleştirmektedir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Erdal İmrek*, § 69). Kamu makamlarının temin edip saklamakla yükümlü olduğu kamera görüntülerinin eksik toplanmasının başvuruçuların aleyhine yorumlanarak bu yönde bir kayıt bulunmamasının kovuşturmasızlık kararına gerekçe yapılmasının rasyonel bir yöntem olduğu söylenemez.

64. Soruşturma mercii tarafından olayın sebebini aydınlatmak için atılması gerekli adımların eksik bırakıldığını ve soruşturmanın özenle yürütülmediğini gösteren yukarıda sıralanan bu tespitler, kötü muamele iddiasının gerçekleşme koşullarının tespit edilememesine neden olmuştur.

65. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

66. Başvurucular, Soma'da meydana gelen maden kazasını protesto etmek için katıldıkları gösterinin kolluk kuvvetlerince şiddet kullanılmak suretiyle dağıtılmasının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

67. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak olan 34. maddesi şöyledir:

"Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı

Madde 34 - Herkes, önceden izin almadan, silahlı ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

68. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

69. Başvurucuların katıldığı toplantının zor kullanılarak dağıtılmasının bu hakka yönelik bir müdahale teşkil ettiği kabul edilmelidir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

70. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları taşımadığı müddetçe Anayasa'nın 34. maddesinin ihlalinin teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması

Madde 13 - Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

71. Sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyet'in gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

72. 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 2. ve 16. maddelerinde yer alan düzenlemelerin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

73. Başvuruculara yürüyüş sırasında müdahale edilmesinin Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden kamu düzeninin korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(a) Genel İlkeler

(i) Demokratik Toplumda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının

Önemi

74. Anayasa Mahkemesi demokratik toplum düzeninin gerekleri ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak, çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (*Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 40; *Dilan Ögüz Canan* [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğ.leri*, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğ.leri*, § 79; *Osman Erbil*, B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45).

75. Bu hak, ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. Anayasal haklar içinde kendine has özerk rolünün ve özel uygulama alanının varlığına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı aynı zamanda ifade özgürlüğünün ışığında değerlendirilmelidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir (*Dilan Ögüz Canan*, § 34; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 115; *Osman Erbil*, §§ 31, 45; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 72; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 66; *Ömer Faruk Akyüz*, B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 52). Sonuç olarak toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 35; *Ömer Faruk Akyüz*, § 55).

(ii) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olması

76. Buna göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan bir müdahale zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. *Dilan Ögüz Canan* § 32; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 73; *Tayfun Cengiz*, B. No: 2013/8463, 18/9/2014, § 56; *Adalet Mehtap Buluryer*, B. No: 2013/5447, 16/10/2014, §§ 103-105; grev hakkı bağlamında bkz. *Kristal-İş Sendikası* [GK], B. No: 2014/12166, 2/7/2015, § 70) ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. *Dilan Ögüz Canan* §§ 33, 56; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 74) demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

(iii) Barışçıl Toplanma Hakkı

77. Anayasa'nın 34. maddesi; fikirlerin *silahsız ve saldırısız*, başka bir ifade ile barışçıl bir şekilde ortaya konulabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını güvence altına almıştır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, şiddete başvurmayan ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle değiştirilmesi ve gerçekleştirilmesi savunulan siyasi fikirlerin toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla kendisini ifade edebilme imkânı sunulmalıdır. Şiddet kullanma niyetinde olan kişilerin katıldığı veya düzenlediği gösteriler barışçıl toplanma kavramı dışındadır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, şiddete karışmayan ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 37; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §§ 117, 118; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 80; *Osman Erbil*, § 47; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, § 67, 68; *Ömer Faruk Akyüz*, § 54). Barışçıl amaçlarla bir araya gelmiş kişilerin toplantı hakkını kullanırken kamu düzeni açısından tehlike oluşturmaman ve şiddet içermeyen davranışlarına devletten sabır ve hoşgörü göstermesi çoğulcu demokrasinin gereğidir (*Dilan Ögüz Canan*, § 36; *Osman Erbil*, § 54).

78. Barışçıl şekilde toplanan kişilere yapılan müdahalelerin demokratik toplumda kamu düzeninin korunması açısından gerekli olduğunun, müdahalenin kamu düzeninin bozulması veya bozulma tehlikesinin ortaya çıkması sebebiyle yapıldığının veya katılımcıların bu anayasal haklarını kullanırlarken sahip oldukları hak ve özgürlüklerin gerektirdiği ödev ve sorumluluklara uygun davranmadıklarının yetkili mercilerce (polis raporlarında, iddianamelerde veya derece mahkemelerinin gerekçelerinde) gösterilmesi gerekir (*Dilan Ögüz Canan*, § 53).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

79. Anayasa Mahkemesi önündeki mesele, Soma maden kazasını protesto etmek için Olgunlar Sokak'taki Madenci Anıtı önünde buluşmak üzere Güvenpark'ta bekleyen grup içinde yer alan başvuruçulara kolluk güçleri tarafından biber gazı sıkılmak suretiyle gösterinin dağıtılmasının demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığının belirlenmesidir.

80. Barışçıl toplantılara müdahalelerde yetkili merciler tarafından müdahalenin haklılığının kamu düzeninin bozulması veya bozulma tehlikesinin ortaya çıkması sebebiyle yapıldığının veya katılımçıların sahip oldukları hak ve özgürlüklerin gerektirdiği ödev ve sorumluluklara uygun davranmadıklarının idarece ortaya konulması gerektiğinden (*Sevinç Hocaogulları*, B. No: 2015/271, 15/11/2018, § 46) dosya içeriğinde yer alan ve idarece düzenlenen tutanaklar, kolluk görevlilerinin ifadeleri ve kovuşturmayla yer olmadığına dair karar çerçevesinde değerlendirme yapılacaktır.

81. Hiçbir hak ve özgürlüğün sınırsız kullanılması düşünülemeyeceğinden toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı için de kötüye kullanımları önlemek ve kamu düzenini sağlamak amacıyla sınırlamalar öngörülmesi kaçınılmazdır. Çizilen bu sınırlar, hem kolluk görevlilerini disiplin altına alıcı hem de bu sınırlara riayet etmeyen göstericileri dışlayıcı bir özellik taşımaktadır. Bir hakkın mevzuatta düzenlenmesi dahi başlı başına bu hakka bazı sınırların getirilmesi gerektiğini gösteren bir olgudur. Toplumsal olaylarda bireylerin kendilerini bu sınır karşısındaki konumlandıkları yerin tespit edilmesi de ölçülülük değerlendirmesinde dikkate alınmalıdır. Öte yandan bireylerin ifade hürriyetlerini kolektif olarak kullanmalarının farklı bir görünümü olan toplantı ve gösterilere yapılan müdahaleler, kamu otoritesinin baskısını derinleştirme düzeneğine dönüşerek temel hak ve özgürlükleri zedeleyici bir karakter sergilememelidir. Gösterilere orantısız olarak yapılan şiddetli müdahalelerin de hakların kullanılması konusunda caydırıcı potansiyele sahip olduğu ifade edilmelidir (*Ali Ulvi Altunelli*, § 103).

82. Başvuruçuların da içinde bulunduğu değişik sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı gösteriyle bu kişilerin Soma maden kazasında işçilerin ölüm, yaralanma ve maden ocağında mahsur kalmalarını protesto etmek amacıyla muhalif fikirlerini kolektif biçimde ifade etme çabası demokratik bir toplumda saygı ile karşılanmalıdır. Dolayısıyla kamuya açık alanda düzenlenen gösteriler, günlük yaşam düzenini belirli bir derecede bozmakla birlikte bu gibi durumlarda kamu makamlarından daha hoşgörülü bir tutum takınması beklenmektedir. Aynı zamanda devletin sokaktaki yüzünü temsil eden kolluğun güç kullanımında özellikle daha dikkatli ve profesyonel davranması icap etmektedir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Muhterem Turantaylak*, § 51).

83. 13/5/2014 tarihinde Soma'da özel bir şirketin işlettiği maden ocağında 301 kişinin ölümü ve birçok madencinin de yaralanmasıyla neticelenen kazayla ilgili olarak Hükûmetin özelleştirme politikasını, maden ocaklarındaki elverişsiz çalışma koşullarını ve denetimlerdeki ihmalleri dile getirmek, bu konularda kamuoyu oluşturmak amacıyla sembolik önemi olan Ankara Olgunlar Sokak'taki Madenci Anıtı önünde toplanma kararı verilmiştir. Kazadan bir gün sonra, olay henüz gündemdeki sıcaklığını koruduğu sırada sivil toplum kuruluşlarının ve toplumun değişik kesimlerinin kazanın bu kadar çok işçinin ölüm ve yaralanmasıyla sonuçlanmasını protesto etmek istemesi çoğulcu demokratik sistemde olağan kabul edilmelidir.

84. Emniyet Müdürlüğünün fezlekesinden anlaşılaçağı üzere 14/5/2014 Çarşamba günü gece saatlerinden itibaren Manisa Soma Kömür İşletmelerinde meydana gelen patlamada birçok işçinin hayatını kaybetmesinin ve madende mahsur kalmasının sosyal paylaşım sitelerinde paylaşılması ve basında haber yapılması üzerine çeşitli sivil toplum kuruluşu mensupları ve vatandaşlar Güvenpark havuz önüne gelerek toplanmaya başlamıştır. Tutanaklar ve fezlekedeki bilgilere göre Akay Kavşağı, Olgunlar Sokak, Meşrutiyet Caddesi, Karanfil Sokak, Konur Sokak civarında toplanan gruplardan bazı kişilerin toplantının barışçıl niteliğini bozucu şekilde polise saldırması üzerine kolluk tarafından güç kullanılarak göstericiler dağıtılmıştır.

85. Ancak başvurucların bulunduğı Güvenpark havuz başını gösteren KYGS kayıtlarında şiddet hareketlerinin orada meydana geldiğini gösteren bir unsur bulunmamaktadır. Polisin yine de buradaki gruba dağılımları konusunda ihtar yaptığı kayıtlardan anlaşılmaktadır. Güvenpark'ın içinde toplanan göstericilerin kolluk kuvvetlerine, kamu binalarına ya da özel ev ve işyerlerine saldırdıklarını ortaya koyan bir görüntü tespit edilmemesine karşın olay yerindeki göstericiler arasında yer alan başvurucların gösterileri biber gazı, basınçlı su ve süpürme yöntemi kullanılarak sonlandırılmıştır.

86. Başvurucların ödev ve sorumluluklarına aykırı davrandıkları, kendilerinin bizzat şiddete başvurdukları ya da bu haklarını barışçıl kullanmadıkları yönünde dosyada bir tespit bulunmamaktadır. Yetkili mercilerin müdahalenin kamu düzeninin bozulması ya da bozulma tehlikesi olduğunu ikna edici surette ortaya koyması gereklidir. Somut olayda, başvurucların eylemlerinin kamu düzeninin bozulmasına yol açtığı ya da bozulma tehlikesi doğurduğu idarece ortaya konulamamıştır.

87. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

88. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurucların hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucları lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

89. Başvuruclar ihlalin tespit edilmesini istemiş ve ayrı ayrı 20.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

90. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir (B. No: 2014/8875, 7/6/2018, [GK]). Mahkeme diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine

getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyse sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri*, B.No: 2016/12506, 7/11/2019).

91. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin, yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

92. İncelenen başvuruda Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutu ile Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla ihlalin toplantı ve gösteri yürüyüşüne yapılan müdahaleden ötürü başvurunun yaralanması ve bu konuda etkili bir soruşturma yürütülmemesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

93. İhlalin yargısal karardan kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedebilir (*Mehmet Doğan*, §§ 58-59; *Aliğül Alkaya ve diğerleri*, §§ 57-59, 66-67).

94. Lakin olayın üzerinden geçen zaman da dikkate alındığında bu aşamadan sonra delillerin toplanması ve faillerin tespitindeki güçlük nedeniyle yeniden soruşturma yapılmasında fayda görülmemiştir (aynı yöndeki değerlendirme için bkz. *Hasan Fırat*, § 90).

95. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvurucların uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla *eski hâle getirme* kuralı çerçevesinde ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için kötü muamele yasağı ve toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruclara ayrı ayrı net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

96. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin başvuruclara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara ayrı ayrı net 20.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

D. 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ